

Lokadhammasutta

Kalama tri ân đh Nguyễn Thị Ngọc Ánh ghi chép.

[02/05/2026 - 02:52 - anhlibrary]

Bài giảng tối nay, riêng bản thân chúng tôi thì lại cũng là rất quan trọng. Nó quan trọng đến cái mức mà tôi bắt đầu giảng mà tôi lại lo lo là không biết bà con ngồi được bao lâu và bỏ về sớm quá ổng. Chưa có một ca sĩ nào mà bậy đến mức mà mong người ta nghe hết cái bài hát của mình. Nhưng mà riêng bài giảng đêm nay tôi muốn bà con dẫu ở xa, mấy người ở Hà Nội có bay về liền bây giờ không? À chúng ta có những người bạn ở rất là xa ở Hà Nội, ở Lục Tỉnh. Mong các vị đó trước khi về khách sạn, về nhà người thân chịu khó nghe hết bài này. Bài này rất là quan trọng. Là vì sao? là vì cái bài này nè, thưa với bà con đó là đã được chọn vào trong cái bộ Kalama là dứt khoát là phải quan trọng rồi.

Kinh Phật là quan trọng hết, nhưng mà sao chúng tôi nói riêng bộ Kalama là vì sao? Là vì cái bộ này là tinh tuyển hay là trích điểm những cái bài kinh mà đặc biệt là nó vừa vặn với cái khả năng gọi là sơ cơ của đa phần bà con. Vừa vặn, vừa vặn. Chiều nay bài kinh nói cái gì? Nghe cho kỹ nè, bà con phải tuyệt đối đồng ý với tôi, phải tuyệt đối đồng ý với tôi một chuyện đó là trái đất này nó có mệnh mông bao nhiêu, nó có mệnh mông bao nhiêu? Và cái chúng sinh trong cái trái đất này nó có... chỉ riêng cái là kiến không đó là người ta tính trên là 100 tỷ, kiến trên 100 tỷ, còn nhân loại đó thì chỉ có 8 tỷ thôi. Kiến là hàng trăm, hàng trăm chứ không phải là môtăm mà hàng trăm tỷ, chỉ riêng hai loài kiến với người. Nhưng có một điều, có một điều đó là dẫu trái đất nó mệnh mông cách mấy và chúng sinh nó có nhiều cách mấy thì toàn bộ đời sống của chúng sinh ấy nó chỉ nằm gọn trong hai cái khía cạnh thôi. Đó là sướng và khổ. Có đúng không ta? Sướng và khổ. Bây giờ một ông bác sĩ hay là một cái người không biết chữ thì cuộc đời của họ cũng chỉ quần quanh sướng và khổ phải không? Sướng và khổ. Mà tôi đã nói không biết là bao nhiêu lần ai nghe tôi giảng bắt buộc phải nhớ cái công thức này. Có chết cũng phải nhớ công thức này. Tức là tất cả chúng sinh trong vô lượng vũ trụ nói chung và trên cái trái đất này nói riêng thì có đông cách mấy thì đời sống nó cũng chỉ có sướng và khổ thôi phải không? Và sướng khổ nó đi ra từ cái nguồn thích và ghét. Có ai còn nhớ đó không ta? Tất cả sướng khổ bà con về nghĩ coi có đúng không? Tất cả chúng sinh đời sống chỉ có sướng và khổ thôi. Từ con giun, con dế, con trâu, con lợn cho đến con người, giàu, nghèo, sang, hèn tất cả chỉ có sướng và khổ thôi. Không có cái thứ ba nha. Chỉ có sướng và khổ. Mà sướng và khổ nó đi ra từ cái thích và ghét. Có được cái mình thích thì gọi là sướng. Mà phải chịu đựng cái mình ghét gọi là khổ.

Như vậy thì toàn bộ vũ trụ nó chỉ nằm trong cái sướng khổ và sướng khổ nó đi ra từ cái thích ghét, mà tất cả những cái thích ghét nó đi ra từ ba nguồn đó là tiền nghiệp, khuynh hướng tâm lý và môi trường sống.

- Do cái tiền nghiệp mà mình phải sinh ra trong một cái môi trường sống như thế nào đó.

- Và do cái khuynh hướng tâm lý, cái nền tảng tâm thức mà mình là đánh giá, mình nhận thức, mình xử lý cái trần cảnh khác nhau. Có đúng không ta? Tôi nói không biết bao nhiêu lần. Bây giờ phải ngồi chờ ai đó dưới mưa. Các vị thấy sướng hay khổ? tùy. Ở đây tôi liếc tôi thấy trước mặt tôi, tôi thấy trước mặt tôi có nhiều người bắt tôi chờ tôi chịu đó. Nhưng mà tôi chờ gặp họ để họ đưa tiền, đưa tôi 10.000 đô la mà tại sao tôi không ráng chờ. Chưa kể là tôi mê họ. Nhưng mà có nhiều người tôi chờ bởi vì họ dắt tôi về nhà tụng kinh. Các vị tưởng tượng. Các vị tưởng tượng coi hai cái chờ nó khác không? Tức là do tôi xử lý, xử lý trần cảnh đấy. Tôi xử lý trần cảnh cũng là chờ nhau dưới một cơn mưa chiều trên con phố nhỏ mà có những cái chờ nó làm cho tôi thao thức, tôi thôn thức, tôi háo hức, hồi hộp mà có những cái chờ là tôi với nỗi điên lên thôi. Như vậy thì cũng là chờ, cũng là cơn mưa chiều cũng là con phố nhỏ cũng là hình hài mấy chục ký lô này, nhưng mà tôi đánh giá trần cảnh sao đó, mà tôi thấy cái chờ đó nó đáng giá lắm.

Thậm chí có nhiều anh, nhỏ bỏ tới hỏi anh có chờ lâu không? anh nói không, tại vì anh tới sớm chứ em không có tới trễ, còn có nhiều cái người mà nó tới nó hỏi câu đó, bộ đui hay sao không biết coi đồng hồ hả, bà đui hay sao mà hẹn hồi 3:00 bây giờ mới lết tới hả? đó, có những người mình phải

trả lời vậy nó mới đã. Nhưng mà có những người mình nịnh hết mức như có thể, em đâu có trẻ anh tới sớm thôi.

Đây, thì mình thấy rõ ràng là do mình xử lý tình huống, xử lý trần cảnh thấy chưa? Rồi như vậy thì thế giới chỉ có sướng và khổ mà sướng khổ nó đi ra từ cái thích và ghét. Mà thích và ghét nó lại đi ra từ cái tiền nghiệp, khuynh hướng tâm lý và môi trường sống. Xong chưa? Rồi bây giờ cái này mới quan trọng nè.

Trong cái bài kinh chiều nay, tiếng Pali gọi là Lokadhamma có nghĩa là chuyện đời. Cái chữ dịch là chuyện đời. Chuyện đời là sao? Đức Phật Ngài dạy rằng cái thế giới này từ chúng sinh và thiên nhiên, thế nào trong room cũng có thắc mắc, trong cái lớp này cũng thắc mắc tại sao mà thế giới được chia làm hai là chúng sanh và thiên nhiên là sao? Bởi trong tiếng Phạn có hai cái chữ để gọi, để phân tích thế giới ra làm hai thứ.

1/ Một là Indriya-baddha. Baddha có nghĩa là liên quan hay là dính líu. Indriya có nghĩa là 6 Căn. Indriya-baddha có nghĩa là những cái gì mà nó liên hệ tới 6 Căn. Đó là chúng sinh.

2/ Cái thứ hai là Anindriya-baddha. Anindriya-baddha là những gì nó nằm ngoài chúng sinh như cây cỏ, đất đá, đại dương, kinh rạch, sông ngòi, cây cỏ thì gọi là Anindriya-baddha nhớ. Tôi có tiếng Pali đang hoàng nha. Tôi thèm mai một mà trong mấy cái lớp, mấy cái bài pháp hội thế này mình có một cái screen, có cái màn hình đó, rồi cái mấy cái tay nào ở dưới nó gõ dùm mấy cái chữ này, bà con lập tức chuyển cái đó vô trong Google nhờ AI nó giải thích liền, giải thích liền và báo cho bà con một cái tin cũng thú vị đó là sau này đó, là chúng ta hoàn toàn có thể học đạo bằng AI không cần Tăng ni, không có cần mà cúng dường, nuôi cơm, nguyệt liễm mỗi tháng mệt lắm. Chỉ cần trả tiền thẻ điện thoại thôi, mua cái phone cho thiết tốt thì mình quy y Phone chứ không quy Tam Bảo nữa. Con xin quy y phone lần thứ nhất, chỉ xài phone đất tiền không xài phone vợ vẫn. Lần thứ hai con xin quy AI.

Cái bài kinh, tại sao bài kinh chiều nay nó sâu là nó sâu chỗ này, nó sâu ở các điểm sau đây.

1/ Một Đức Phật Ngài dạy rằng toàn bộ vũ trụ, nó được... vũ trụ đây gồm có chúng sinh và không phải chúng sinh thì ở đây, riêng cái bài này Ngài nói về chúng sinh. Một nửa vũ trụ là chúng sinh, nghe cho kỹ nè. Một nửa vũ trụ là chúng sinh, mà cái gọi là chúng sinh hay là không chúng sinh nó luôn luôn nó được cấu tạo trên các cái cực. Đây có ai hiểu không? Các cái cực đối lập: sáng tối, sướng khổ, xa gần, trên dưới, trong ngoài, đẹp xấu, trắng đen, cao thấp, mập ốm, sướng khổ. Và cái cuối cùng là gì? nhân quả và sanh diệt.

Trong vô số kiếp luân hồi mình chỉ biết mấy cái cặp trên không à, biết cái cặp sướng khổ nè, đẹp xấu nè, cao thấp nè, rồi cái kiếp nào mà có biết ba mớ Phật pháp thì mình biết thêm cái cặp thiện ác. Nhưng mà biết đạo rồi phải biết cái cặp cuối mới ghê, sanh và diệt. Bây giờ mình đọc như con nít tự đọc nhắm, đừng có đọc um sùm. Ở đâu có sáng thì ở đó có tối. Bởi vì sáng tối nó quy định lẫn nhau đúng không ta? Không có sáng làm gì có tối. Không có cứng làm gì có mềm. Không có xa làm gì có gần. Không có trong làm gì có ngoài. Không có trên làm gì có dưới. Không có gần làm gì có xa. Và nếu không có nam làm gì có nữ. Cả vũ trụ này toàn là cái thứ nam không làm gì có nữ. Mà toàn nữ làm gì có nam. Sở dĩ gọi là nam là vì có đũa nó nữ, gọi là nữ vì có đũa nó chịu làm nam. Đúng không? Có cha là vì có mẹ, có mẹ là vì có cha. Thế giới này nó được tạo ra bởi hai cái cặp thái cực. Xong chưa? Nhưng mà trong vô số kiếp luân hồi mình chỉ biết toàn là mấy cái cặp tào lao không. Sướng khổ, trên dưới, trong ngoài, gần xa, trắng đen, mập ốm, cao thấp. Nhưng mà hai cái cặp cuối đó mình không biết. Đó là cái cặp nhân quả.

Nhân quả là mình chỉ biết nhân quả báo ứng thôi. Có nghĩa là làm thiện thì được vụng vui, làm ác thì bị quả khổ. Chứ mình không có biết cái nhân quả nó có cái nhân quả hiệu ứng nữa.

Nhân quả hiệu ứng có nghĩa là tác động và phản ứng. Cái vụ này mình không biết, cái gì cũng do các điều kiện mà có, đã có rồi phải mất đi. Cái này gọi là nhân quả hiệu ứng.

Hoặc là cái gì trên đời này nó cũng tồn tại bằng cái lực đẩy của sự vô thường. Cái này không mất đi thì cái kia làm gì có cơ hội xuất hiện. Có hiểu không? Đó là luật nhân quả mà nhân quả hiệu ứng phải không?

Thì tôi biết mình nói cái này nhiều bà con ở đây nghe là nó điếc con rái nhưng mà vẫn phải nói, bởi vì tối nay bà con về nghe lại, tuần sau, tháng sau, năm sau nghe lại tự khắc nó hiểu nha. Rồi nhân quả.

Thì trong vô số kiếp luân hồi có hai cái cặp mà chúng ta hiếm bao giờ được nghe lắm. Nó là cặp nhân quả sâu sắc và cặp sanh diệt. Sanh diệt hoặc là sinh tử phải không? mình cứ không để ý cái vụ đó. Mình cứ thấy tối ngày chỉ biết vật lộn với sướng khổ, trên dưới, trong ngoài, mềm cứng, mập ốm, trắng đen, cao thấp chứ mình không có biết cái cặp cuối đó là cái cặp sanh diệt.

Nghe cho kỹ cái bài kinh này nè. Do không hiểu được thế giới này chỉ có sướng và khổ. Do không hiểu được tất cả sướng khổ đều là khổ. Do không hiểu được những gì đời gọi là sướng khổ đều là khổ. Cho nên chúng sanh mới liên tục sanh tử. Tại sao có cái cầu, những gì đời gọi là sướng hay khổ thì rốt ráo điều là khổ là sao? Là bởi vì những cái thứ mà nó làm cho mình thấy dễ chịu sung sướng đó. Những cái thứ đó muốn có rất là khó. Đó là cái khổ. Tìm được nó là rất là khó. Mà có được nó rồi nó phải giữ nó. Đó là cái khổ thứ hai. Mà giữ không được đó là cái khổ thứ ba. Đó là những cái mà mình thích nha. Những cái làm cho mình sung sướng thì tự thân nó cũng là khổ. Là vì sao? Là vì kiếm được nó là khổ, giữ được nó là khổ. Giữ không được càng khổ.

Đó là đối với những cái ngọt ngào. Còn những cái mà đắng cay thì tôi khỏi giải thích, bị đắng cay là nó đã khổ rồi. Như vậy thì trên thế giới này nó là mình không biết đạo thì mình thấy có sướng có khổ nhưng biết đạo rồi mình thấy sướng khổ đều là khổ. Cả thế giới đều là biển khổ. Xong chưa? Khi thấy được mọi thứ đều là khổ trực tiếp hay gián tiếp thì cái chuyện được hay là mất cũng chỉ quanh quanh trong khổ. Được ở đây gồm có hai, được khen hay là bị chê, được vật chất hay là mất vật chất? Được vật chất hay là mất vật chất, được khen hay là bị chê, thì tất cả những cái được và mất đó gom gọn lại đều là khổ hết.

Và Đức Phật dạy trong bài kinh này. Nay các Tỳ Kheo, khi thấy mọi thứ là khổ, mọi thứ là không có bền thì một cái người hiểu đạo sẽ không có để mình bị ảnh hưởng tâm lý trong những khi được và mất. Mà tại sao cái chuyện bài kinh này tôi nói là quan trọng? Nghe cho kỹ bài kinh này nè.

Nghe cho kỹ nè. Ai, bất cứ người nào khi mà được khen mà thích thú mê mê đó, tới hồi bị chê bị, chửi chửi không nổi.

Ai mà khi sung sướng như ý, toại nguyện mà không có khả năng tự chủ kiểm soát kèm chế thì tới hồi khổ kêu trời.

Tại sao người lớn té không khóc? Tại sao người lớn đứt tay, bỏng lửa không khóc? Mà tại sao con nít nó té nói khóc, nó bị bỏng lửa nó khóc, nó bị đứt tay nói khóc. Vì sao? Là vì người lớn mình khi có chuyện vui đó mình có kiểm soát, mình có kiểm soát, cho nên khi mà cái chuyện đau, chuyện buồn mình có khả năng kiểm soát tốt hơn con nít. Tôi đang nói cái phổ thông thôi nha chứ còn đa phần người lớn tôi gặp, nhất là phụ nữ không khóc không phải là phụ nữ. Thì đa phần tại sao người lớn té không khóc là bởi vì mình biết rõ hễ chơi lửa là thế nào cũng bỏng tay, chơi dao thế nào cũng đứt tay, hai cái bài học đó nó ám ảnh cái đầu của người lớn mình nó thường trực, mình nhớ như vậy và thứ hai người lớn mình khó ai mà khen làm cho mình vui lắm, đúng không ta? hiểu tôi nói không?

Thí dụ lễ đồng, tự nhiên nó gặp mình nó nói lúc này tôi thấy bà đẹp, đó quý vị có tin không? Ai mà tin thì tôi cũng lay người nó luôn. Cái mặt mình, mình biết quá mà. Giống như tự nhiên họ gặp tôi, họ nói lúc này con thấy sự lực lưỡng quá là tự nhiên tôi cũng phải xét lại phải không? Tôi phải xét lại chứ, hoặc là...nó khó lắm. Người lớn mình khó gạt lắm. Chính vì khi người ta khen mình, mình không tin lắm. Cho nên khi mình bị chê, bị chửi đó cái sức của mình nó cũng tốt hơn. Đúng không? Khi mình gặp cái ngọt ngào mình có kiểm soát, có kiểm chế cảm xúc, tâm trạng thì khi mình bị chê đó mình có kiểm soát, có kiểm chế cảm xúc, tâm trạng. Cho nên trong kinh dạy đó, cái phạm phu nó giống hai thứ, một là nó giống trẻ con và thứ hai là giống người tâm thần. Giống trẻ con ở chỗ nào? Nó giống ở cái chỗ là nó rất dễ bị cảm dỗ bởi những thứ không ra gì.

Và Tây nó có một câu hay lắm nghe cho kỹ nè. Tây, nói thẳng là Mỹ đi. Giá trị của một người nó tương đương với những gì làm cho anh ta nổi giận.

Cái câu này hiểu không ta? Cái giá trị của một người nó tương đương với những gì làm cho anh ta nổi giận. Mình tưởng mình là bác sĩ trong khi đó mình nghe câu không ra gì cái mình giận. Thì cái bằng đó nó giá trị đối với mấy thằng dốt thôi, chứ đối với cái dân mà thượng thừa nó thấy thằng cha bác sĩ này dỏm, thằng cha này không có nội hàm, không có nội hàm bởi vì mình rất là dễ bị thử thách, rất dễ bị cảm dỗ, rất dễ, khi mà dễ bị cảm dỗ, dễ bị thử thách thì cái người nó không có nội hàm và không có nội lực và các vị biết một cái tâm hồn không có nội lực là tâm hồn dễ bị tổn

thương, một cái thân xác mà không có thể lực thì thân xác cũng dễ bị đổ bệnh lắm, có đúng không? Một tâm hồn mà không có nội lực là tâm hồn rất dễ bị tổn thương. Một thể xác không có thể lực là một thể xác rất dễ đổ bệnh. Mà các vị tưởng tượng một cái tâm thân mà dễ đổ bệnh thì nó èo uột lắm đúng không ta? Mà một cái tâm hồn mà dễ bị tổn thương thì nó lại cũng èo uột theo cái hướng khác.

Mà các vị tưởng tượng mình dễ bị tổn thương làm sao mà vui nổi. Nên nhớ cái câu này quan trọng nè. Nghe ban lờ tay ra nghe nè.

1/ Người không biết đạo cứ nghĩ có được cái mình thích là hạnh phúc. Né được cái mình ghét là hạnh phúc. Không có được cái mình thích là đau khổ. Không né được cái mình ghét là đau khổ. Đó là người không biết đạo.

2/ Tới cái lúc mình biết đạo ba mới mình thấy cái gì mà nó là thiện. Thấy mình sống thiện thì mình hạnh phúc. Khi phát hiện ra mình đang bất thiện thì mình thấy đau khổ. Nó cao hơn bậc, cái bậc một là thích và ghét, bậc hai là thiện và ác. Xong chưa?

3/ Nhưng mà đến cái bậc ba mới ghê. Bậc ba. Bậc ba là gì? Thấy rằng thiện và ác nó chỉ là những giá trị tương đối.

Cái gì cũng cần phải được bỏ lại hết. Cái bất thiện tham, sân, si là phải bỏ. Đúng rồi. Nhưng mà kẻ nào chưa có thâm thía được thế giới này đều là khổ. Thì kẻ đó còn có cái phân biệt giữa thiên đường với địa ngục, cảnh hoa và cái gai, nụ cười và giọt lệ. Trong khi cái kẻ mà hiểu đạo rốt ráo thấy rằng cái giống gì cũng liệng hết là chắc ăn nhất.

Cho nên vị A La Hán không có bị khổ trước những cái nghịch cảnh mà cũng không có lấy làm sung sướng trước những cái ngọt ngào. Ngài không có thiết tha sự sống, mà cũng không có thiết tha cái chết. Ngài chỉ sống qua ngày chờ qua đời. Mọi thứ là tùy duyên. Cái cảm giác nó rất là an lạc. Cái hạnh phúc của cái người mà không biết đạo là còn liên hệ tới thích ghét.

Biết đạo ba mới thì cái hạnh phúc nó còn lệ thuộc vào cái thiện ác. Nhưng mà cái hạnh phúc của người mà chứng đạo đó thì nó lại là thấy rằng mình không có chỗ nào để mình vướng kẹt nắm níu. Tôi nói các vị cứ nghĩ có phải không? Hạnh phúc ở đời nó có hai cái.

- Một, hạnh phúc vì ta có cái cầm trong tay, có cái vác trên vai, có cái đội trên đầu.

- Nhưng có loại hạnh phúc thứ hai. Đầu ta không đội gì, vai ta không vác gì, tay ta không cầm gì. Nó có thứ hạnh phúc này không? Ta có không? Tôi nhớ hình như mang máng hình như có.

Cái hạnh phúc thứ nhất là có cái để đội lên đầu, có cái để vác trên vai, có cái cầm trên tay. Nhưng mà tôi nhớ hình như nó có loại hạnh phúc thứ hai. Đó là trên đầu không đội gì, trên vai không vác gì và trên tay không cầm gì. Nó có cái loại thứ hai nó mới đã.

Thì mình còn luân hồi là mình phải có cái gì đó mới hạnh phúc. Nhưng mà mình quên rằng không có nó cũng là kiểu hạnh phúc. Cưới được người mình thương là hạnh phúc. Mà bỏ được đứa mình ghét cũng là hạnh phúc. Mà không có đứa nào để thương để ghét càng hạnh phúc. Có phải không ta? Nó tới bà nấc nha. Nấc một cưới được người mình thương là hạnh phúc. Bỏ được đứa mình chán là hạnh phúc. Cái đứa thứ ba cả đời không biết ghét thương ai hết, không có đám cưới và cũng không ly dị, kẻ đó là kiểu hạnh phúc thứ ba. Mà đa phần không biết đạo thì cứ bị kẹt ở hai cái đầu.

Cho nên cái sâu cái bài kinh này nó ghê, nó ghê chỗ này nè. Nó ghê cái chỗ nè.

- Không biết đạo thì còn quan tâm thích ghét.

- Biết đạo ba mới quan tâm thiện ác.

- Biết đạo rốt ráo rồi chỉ thấy mọi thứ chớp tắt, chớp tắt.

Khi thấy nó là chớp tắt thì nó ngon hơn hai tên đầu tiên. Cái tên đầu tiên khi nào nó gặp được cái nó thích thì nó mới sung sướng. Mà khi nó gặp cái ghét nó lại bèn đau khổ. Cái hạng thứ hai nó còn bị kẹt ở trong cái thiện và cái ác. Nó thấy lúc này nó bất thiện nhiều quá cái nó không an lạc. Còn cái tên thứ ba thì không, cỡ nào nó cũng đứng nó nhìn thôi.

Hiểu tôi nói không? Ai là hành giả nên quỳ xuống mà nghe cái đoạn kinh này. Hành giả thứ thiệt rồi đó thì không còn bận tâm lúc này chánh niệm tôi nhiều hay ít, mạnh hay yếu, trí tuệ tôi lúc này tỏ hay mờ, không thành vấn đề. Cái đứa nào mình cũng ngồi mình dòm chăm chăm vậy nè.

- Hành giả thứ thiệt hoàn toàn có thể đắc đạo trên thiên đường hay là trong toilet.

- Hành giả thứ thiệt hoàn toàn có thể đắc đạo khi quan sát niềm vui và nỗi buồn và cơn đau.

- Hành giả thứ thiệt hoàn toàn có thể đắc đạo khi nhìn một cái hoa nở, nhìn vàng trăng trên trời sáng ban đêm và cũng thể đắc đạo khi nhìn một cái bãi đò, một đồng phân đều đắc đạo được hết. Đứng không? Cái cảnh giới của hành giả lúc này mới là tự tại vô ngại. Hiểu không?

Cái bài kinh này nó ghê chỗ đó. Bài kinh chuyện đời này nó ghê là ghê chỗ đó. Nó ghê cái chỗ là chúng ta còn là phàm phu, đặc biệt không biết Phật pháp thì chúng ta còn nặng lòng bởi những cái thái cực được và mất, trên dưới, trong ngoài, cao thấp, trắng đen, mập ốm, đẹp xấu, sướng khổ, thích ghét, mà hễ còn bị kẹt cái này thì nó lập tức nó kẹt cái kia bên, phải không ta?

Khi ta thích cái gì đó ta sẽ ghét cái ngược lại, có không? Khi ta thích cái gì đó, ta sẽ ghét cái ngược lại. Không có được cái ta thích cũng là khổ. Không né được cái ta ghét cũng là khổ. Và khi ta ghét thứ gì đó ta cũng sẽ thích cái ngược lại. Và khi không né được cái mình ghét, mình khổ. Và khi không có được cái mình thích mình cũng khổ.

Nói chung là hễ còn bận tâm đến hai thái cực bên khổ. Thay vì mình quy đồng mẫu số mình biến tất cả các cái từ và mẫu thành sanh và diệt quá yên. Phật dạy đó là đồng rác con ơi. Đó là đồng rác.

Mình bỏ mình đi nó quá sướng. Đàng này không, mình không tin Phật, mình leo lên đó mình banh con mắt mình ra, mình thấy cái nào ăn được bỏ vô miệng.

Mình thích màu tím, thấy cái gì màu tím nhét vô túi. Cái nào người được người. Cái nào ném được ném. Cái nào bỏ vô ba lô được thì bỏ. Thì các vị thấy cái hình dung một cái đũa mà nó làm việc trong cái đồng rác nó kinh hoàng cỡ nào. Trong khi Ngài nói nó là đồng rác con à, khi Ngài xác định đó là khổ, tất cả mọi thứ đều là khổ thì cái thái độ cần có của một người hành giả là gì? cứ sống bình thường nhưng mà liên tục ghi nhận cái gì đang xảy ra, biết rõ mình đang khó chịu, biết rõ mình đang dễ chịu, biết rõ rằng tại sao mình khó chịu là bởi vì nó đi ngược lại cái mình thích và nó chính là cái mình ghét. Biết rõ. Biết rõ hạnh phúc là gì? Biết rõ hạnh phúc chỉ là một cái giá trị tương đối và ước lệ mặc định. Mình thấy hạnh phúc là bởi vì mình là một phụ nữ thì cái này nó đáp ứng cái thích của phụ nữ. Mình bèn gọi tên nó là hạnh phúc. Vì mình là một cái gã đàn ông, mà cái này nó đáp ứng được cái nhu cầu của một thằng đàn ông mà mình bèn gọi nó là hạnh phúc. Mình là một con lợn. Cái này nó đáp ứng được nhu cầu của con lợn mình bèn gọi nó là hạnh phúc. Vì mình là một con lợn cái gì nó đi ngược lại cái nhu cầu của con lợn, cái sở thích của con lợn mình bèn gọi là đau khổ. Hiểu tôi nói không? Như vậy thì cái thích ghét của mỗi người bản thân nó đã là tương đối và cái ghét của mình cũng vậy. Nếu thích và ghét đều là tương đối thì cái hạnh phúc và đau khổ cũng cứ như vậy.

Khi $A = B$ mà $B = C$ như vậy $C = A$. Có hiểu không ta? Nếu mà cái B, cái thích và cái ghét nó không có giá trị thì cái sản phẩm của nó là hạnh phúc và đau khổ cũng không có giá trị.

Mà bài kinh này nó rất quan trọng chỗ này. Lát nữa bà con đi xe Honda về tỉnh hoặc đi về khách sạn cứ nhớ văng vẳng bên tai. Ngày nào mà mình còn nặng lòng với cái mình thích thì chắc chắn mình còn đau khổ tan nát với cái mình ghét. Ngày nào mình còn đi nặng lòng đi tìm cái mình thích thì ngày đó mình còn nặng lòng với cái chuyện mà chạy trốn cái mình ghét.

Thích ghét, sướng khổ, bốn cái này nó quấn cho mình tả tơi hoa lá cành. Mà người tu Phật, cái mục đích cao nhất của tu Phật là gì? Là bỏ hết các cặp. Bỏ hết các cặp trên dưới, cao thấp, trong ngoài, sướng khổ, đẹp xấu, trắng đen, xa gần mà chỉ giữ lại có hai cặp cuối thôi đó là nhân quả và sanh diệt. Và cuối cùng thì chỉ còn giữ một cặp thôi, đó là sanh diệt. Có hiểu không? Ráng đi.

Ráng học Phật pháp, nghe mấy cái nó hơi kỳ kỳ này đi, ráng đi. Ráng, còn có cặp sanh diệt thôi. Mà ở trong giáo lý Tứ Đế nó sanh diệt nó nằm ở đâu ta?

1/ Cái gì là còn sanh, thì cái đó phải diệt. Cái gì còn sanh diệt thì cái đó là Khổ Đế.

2/ Đam mê trong Khổ Đế chính là Tập Đế.

3/ Muốn hết khổ thì đừng có thích trong khổ nữa. Đó là Diệt Đế.

4/ Sống bằng ba nhận thức này chính là đạo đế.

Nó dễ nhớ như vậy mà không nhớ thì tự sát, nói tới đó rồi mà vẫn không hiểu. Hiểu không ta? Cái gì có sanh thì đó phải diệt, phải nhớ như vậy. Không có cái chuyện mà nó có mặt là nó nằm lì, nó nằm trơ cái đó là không có. Nó có mặt là nó phải mất.

Mà cái gì có sanh, có diệt thì cái đó là không tin được. Cái đó là bất trắc, bất toàn. Mà cái gì bất trắc, bất toàn thì cái đó là Khổ Đế. Bởi cái chữ khổ mà mấy người sơ cơ không có học, thì họ chỉ biết cái một nửa chữ khổ thôi. Khổ nó có hai ai còn nhớ không ta? Khổ cảm giác và khổ bản chất.

1/ Khổ cảm giác là cái gì mà nó làm cho Thân Tâm của mình nó khó chịu. Thân, thí dụ như nó bị đau nhức, tê mõi, máu me, thương tích, quần quai, dầy dụa thì cái đó gọi là khổ thân, khổ cảm giác. Hoặc là cái gì nó làm cho mình tức giận, sợ hãi rồi rầy rứt, thống hối. Cái đó là khổ tâm. Thì đau khổ thân hay khổ tâm miễn là nó khó chịu thì được quy về cái gọi là khổ cảm giác. Nhưng mà khổ cảm giác nó dễ thấy lắm nhưng mà nó thô lắm. Cái người mà muốn đắc đạo giải thoát đó thì phải thấy được cái khổ thứ hai đó thì mới giải thoát được.

2/ Đó là khổ bản chất. Thấy rằng dầu nó ngọt cách mấy nhưng nó không có bền và nó ngọt cách mấy nó cũng chỉ là cái nền để bắt đầu vô số sự kiện, sự cố mà thôi. Tôi hỏi bà con nè, một sợi tóc nó có đủ để làm điều kiện để bắt đầu một sự cố sự kiện không? Có không ta? Mình là vợ tóc mình ngắn, đi làm xa về thấy trên gối có cọng tóc dài, cháy nhà. Có không? Tôi nghĩ có. Có mấy bữa bà con không biết lượn lờ sao mà trong phòng tôi có hai cọng tóc dài. Tôi nói chết cha, giấu không kịp, mà bằng cách nào mà vô được cái phòng tôi mới ghê. Cái này bà con nó thấy là ăn cho hết. Bữa hôm, bữa nay tôi cũng xì luôn cái chuyện này nè. Để bà con thương. Tôi cần cái vaseline. Tôi mới gặp một cô Phật tử trong đây tôi hỏi vì vaseline ai cũng có hết, bà nói để bà đi mua, bà ra bà mua cái thứ mà vaseline dành riêng cho nam mà tôi đâu có để ý đâu. Thì hôm qua có một người Phật tử họ thấy họ đứng ngoài thấy phòng tự bề bọn họ vô họ dọn, họ đi ra tôi thấy cái mặt của họ là hằm hằm. Cái tôi hỏi chuyện gì? cô nói tại sao sư có cái này trong phòng? để sợ, chỉ là một tộp kem thôi. Suýt nữa cháy chùa. Tôi nói cô ơi bây giờ cô muốn không? Tôi trục cái vong nữ mà nó đã mua cái này. Tôi cho cô số phone, email và điện thoại cô kiểm nó. Cô hỏi tại sao mà nó có cái này, và nó đã mua vào cái thời điểm nào, lý do. Chứ cô đừng có nghi ngờ tội nghiệp em, quan thị kính. Cho nên trong tinh thần nhà Phật không có gì là nhỏ, bởi vì cái gì nó cũng là điểm bắt đầu cho vô số sự cố sự kiện.

Giá như hôm ấy đừng mưa, giá như hôm ấy đừng đưa em về. Đây nó lớn chuyện lên chớ phải không? Cho nên ngày chưa biết đạo, mình quan tâm mấy cái rùi bu không, biết đạo rồi. Đức Phật Ngài dạy cái này mới quan trọng nè. Con hãy nhìn cái gì cũng để thấy nó là khổ. Con nhìn cái gì con cũng thấy nó là nguyên nhân dẫn đến khổ. Con nhìn cái gì con cũng phải thấy đó làm sao mình để dẫn ra đường thoát khổ. Và bài kinh tôi giảng không biết bao nhiêu lần tại ở đây nè.

Có người hỏi Ngài A Nan trên đời này cái gì đáng nghe, đáng nghĩ, đáng nhìn, đáng sờ chạm, đáng suy nghĩ nhất. Cái gì đáng nhìn, đáng nghe nhất, đáng nghĩ, đáng sờ chạm, đáng bỏ vô miệng nhất thì Ngài A Nan, Ngài trả lời thế này.

Bất cứ cái gì mình thấy, nghe, nghĩ, nếm đụng mà nó khơi gợi được cái trí tuệ nhận thức của mình về nỗi khổ ở đời, về cái con đường thoát khổ thì Ngài nói cái đó là 6 Trần tối thượng. Thí dụ như một cái lá đối với nhiều người, một cái lá vàng đối với nhiều người nó là vô nghĩa. Nhưng mà đối với một vị hành giả khi mình nhìn cái lá vàng mà mình nghĩ đến lời Phật dạy thì lúc bây giờ cái lá vàng đó là tượng Phật, đó là đạo tràng. Có hiểu tôi nói gì không? Khiếp như vậy đó. Trong kinh kể có một vị tỷ kheo do cái túc duyên nhiều đời phải được Đức Phật đích thân hướng dẫn tu tập chứ vị khác không có kèm được. Đức Phật kèm cặp vị đó bằng cách nào? Ngài đưa cho cái khăn, cái khăn trắng Ngài nói rằng con mỗi ngày con lau mặt xong con nhìn, thì vị này lao được có hai ngày, ba ngày vị đó nhìn cái khăn thấy nó dơ hãy đắc A La Hán hiểu không? Trong khi mấy vị Tỷ kheo khác là phải nhìn tử thi, rồi nhìn lên rừng sâu núi thẳm, rồi quán chiếu sự chết sự già tùm lum. Còn cái vị này không, vị này nhìn cái khăn thôi. Vị này nhìn cái khăn thôi.

Hoặc là một cái vị Tỷ kheo ni thời Đức Phật đắc đạo trong một hoàn cảnh éo le lắm. Xuất gia khi về già đó đi đứng lụm cụp và khó khăn lắm. Bữa đó bà múc nước, bà xách nước, xách làm sao nó bị trượt té gãy chân. Thì thay vì mình la làng, nhưng bà không, bà nhìn những cái con đau của cái xương cái chân gãy đó bà đắc A La Hán.

Thì dĩ nhiên các vị hỏi tôi tại sao mà cũng đắc A La Hán mà có người nhìn hoa nở ven đời, nhìn trăng bên bờ suối mới đắc. Có vị thì phải đắc đạo cái kiểu khóc liệt như vậy là vì cái kiểu tu ngày xưa, cái kiểu luân hồi ngày xưa. Hiểu không? Thì anh tu kiểu gì thì anh đắc kiểu đó thôi.

Thí dụ như mình thấy có nhiều...tôi là người dân miền tây, tôi từng tới, tôi từng vào những cái khu vườn trái, hái trái sướng lắm, sướng lắm. Ở dưới sạch bóc và cở dọn sạch mình chỉ việc mình đi luông luông ở dưới cái mình ngược lên mình thấy cái mình hái là do người chủ vườn trồng cây mà lại xử lý cở. Còn có những cái khu vườn mà chủ chỉ biết trồng cây mà không có biết xử lý cở. Mình

vô đó nội rấn nó rượt không cũng.. ong, ong vò vè nó rượt, biết ong bắp cày, ong nghệ đó. Thì có nhiều vị A La Hán đó cũng dọn dẹp cái khu vườn giác ngộ nhưng mà quên dẹp mấy ổ ong. Cho nên trước khi đắc đạo đó, ong chích dữ dội lắm. Còn có nhiều vị như Ngài Xá Lợi Phất, Ngài A Nan, Ca Diếp, Mục Kiền Liên người ta trồng cái khu vườn giác ngộ người ta, người ta dọn sạch hết. Cho nên kiếp cuối là cứ đi thông dong, thông dong cái ngược lên hái, ngược lên hái. Còn kiểu tu mà kiểu Việt Nam mình là vừa tu, vừa trồng cây mà vừa nuôi ong. Nuôi ong tay áo mà nuôi khi dòm nhà. Cho nên tới hồi đắc đạo đừng có trách đắc xong cái mỏ nó như vậy nè. Có nhiều vị đắc đạo xong bị chúng sanh nó quần thể thăm. Có không? Trời ơi đắc A La Hán xong mà mấy cái thằng phàm phu nó hại đủ chiêu đủ cỡ. Có một sử gia người Đức ông nói thế này, người bình thường chịu 1/10 cái đại nạn của Đức Phật đủ chết rồi. Ông là một sử gia mà ông đọc về Phật, cuộc đời Đức Phật ấy. Ông nói người bình thường chỉ chịu 1/3 cái nạn của Đức Phật thôi. 1/10 là đủ chết rồi.

Bây giờ các vị nghe tôi kể nè, dĩ nhiên có nhiều chuyện nó không phải là nạn, nhưng mà nói theo thế gian ấy là nạn. Tôi nhắc lại có nhiều chuyện trong đạo thì không có gọi là nạn nhưng mà ngoài đời gọi là nạn. Nghe tôi kể nè. Vừa sanh ra 7 ngày mất mẹ. Cái đó có đáng buồn không? Phải không? Rồi 29 tuổi tự nhiên cái sao không biết cái bỏ nhà đi làm ăn mày có buồn không? Rồi không biết trực trặc cái gì đó không biết. Cái không chịu sống bình thường, sống tự đầy ải bản thân 6 năm trời, tôi thấy nó cũng hơi bị buồn, phải không ta? Minh nhìn một người thân mình tự nhiên không chịu sống bình thường mà tự nhiên tự đầy ải mình là mình thấy đuối rồi. Tới hồi mà đắc đạo xong đó, bị người ta thả voi say gặp người khác là con voi đó nó chà coi như là kem chuối rồi. Rồi ông Đề Bà Đạt Đa ông mướn 16 cung thủ bắn cung. Gặp mình là đã mò xanh cỏ rồi. Rồi nó giết người, nó giấu đằng sau cái am của Ngài, nó đổ cho Ngài, gặp mình cũng mềm xương. Ngày xưa đâu có thử mã di truyền ADN gì đâu, hồi xưa là nó hót xác rồi. Nó độn cái bụng chang bang nó ra giữa đám đông mà nó vu oan là đủ chết. Bây giờ nó chửi trên Facebook là mình đã thấy muối mặt rồi. Đàng này nó ôm cái bụng chà bá như thế này, mà nó tới giữa đám đông mà nó tuyên truyền của anh nè là chết luôn. Mà Ngài bị hết, chưa hết. Con của Ngài mất năm 50 tuổi. Nói theo ngoài đời nha. Ở đây tôi dẹp không có nói theo đạo, nói theo ngoài đời, mồ côi mẹ, sau đó bỏ nhà đi sống một cuộc đời xin lỗi nó không được bình thường lắm, rồi tai nạn trùng điệp, kẻ thù tám phương bốn hướng, rồi cuối cùng con nó chết sớm, con nó bỏ mình, lúc mình 80 tuổi mình mất, thì năm 50 tuổi là lá vàng mà khóc lá xanh, rồi cuối cùng bao nhiêu đệ tử thân thiết lần lượt bỏ mình đi gần sạch, để mình còn lại một mình khi mà đức thế tôn viên tịch thì đệ tử rượt của Ngài là đi gần sạch. Đó là nói theo thế gian là quý vị nghĩ mà chừng đó nạn đó là chịu sao nổi. Ngay cả Hòa thượng Nhất Hạnh là mình thấy trong đời Hòa thượng thì cũng có một vài tai nạn nhỏ nhỏ, nhưng mà cái nạn mà Ngài Nhất Hạnh gặp làm sao bằng nạn Đức Phật, Ngài Hòa thượng Nhất Hạnh có bị ai giết chưa? Mặc dù người ta giết hụt nhưng phải nhận đó là cái nạn phải không ta? Nạn đấy. Nhưng mà sao? bình thường? Bình thường lắm. Bởi vì cây cao thì gió lớn, xuồng to thì sóng cả, chuyện đó bình thường. Ngài cao quá, Ngài đứng cao vượt khỏi mọi người trong vũ trụ thì đương nhiên phải gánh. Nhưng mà cái chuyện quan trọng mà đêm nay tôi nói là cái gì? Tùy thuộc vào cách mà ta xử lý trần cảnh thì cuộc đời này nó đối với ta nó sẽ là cái gì? Thế giới này nó chính là cái gì ta nhìn thấy, cái câu này nó hay vô cùng mà bà con khi tôi nói bà con cái mặt đờ ra. Cái câu đó rất quan trọng. Thế giới này nó chính là những gì ta nhìn thấy. Tôi hỏi bà con nha, bà con có biết canh ruộng không? Canh ruộng. Nhà quê 1, 2 giờ sáng là phải ra ngoài ruộng, giật mấy cái ống bọng để cho nước nó vào, rồi đợi nó vào đây, mình phải bít nó lại để giữ cái mực nước đó gọi là canh nước ruộng mà đang buồn ngủ, muỗi, vắt, lạnh lẽo, mà phải ra đó làm. Các vị thấy cái đó khổ không? Nhưng mà các vị có biết có những việt kiều về miền tây sống đời homestay có biết không? Việt Kiều Cali, việt kiều Thụy Sĩ về miền Tây, vô mấy cái nhà miền Tây đó, xuống dưới mương mò cua, bắt ốc. Có mấy ông tây, bà đầm cũng xuống mò cua, bắt ốc rồi tới cũng ra ngoài vườn, ngoài ruộng nghe mấy cái câu nhóc nhen, nhóc nhen ngoài đó mê lắm, rồi đốt lửa trại, rồi tùm lum bà con không biết chuyện đó hả? Cái homestay đó là nó tái hiện đời sống nông thôn, mà trong khi nó cũng muỗi cắn, rồi cũng gió đồng cũng lạnh lẽo tùm lum, cũng khói cay, khói bay cay mắt nhưng mà khi mình nghĩ mình là một người dân du lịch thì tự nhiên mấy cái khói bay, cay mắt đó nó là cái gì đó cực kỳ đáng yêu. Muỗi cắn càng cắn càng thú vị. Đấy, có dịp chăm sóc người kế bên để lấy điểm. Đấy, trong khi đó

mấy cái bố nông dân của tôi trời ơi, đang ngủ mà nghe nói đi canh nước ruộng là bố nào bố này khóc xanh mặt rồi nghe nói mà chèo xuồng mà chở mạ qua sông là bố nào cũng khóc.

Tôi ở bên Thụy Sĩ, tôi ở trên núi mà tôi có mấy chiếc xuồng hơi, xuồng SUP, lâu lâu có bà con về tôi hay chèo. Bữa đó có cái bà nội ở bên Việt Nam bà qua, bà là người Bạc Liêu. Mình rủ bà mình hỏi chị đi chèo không? bà làm vậy nè (ngáp)? ở bên có chuyện mới chèo, sợ muốn chết luôn, bà làm như tôi ba trợn vậy đó. Bà nói bên bên là bên Việt Nam có chuyện mới chèo, mà chèo sợ muốn chết luôn, bởi vì hiểu không? Đối với bà cái chuyện chèo đó là cái chuyện rất là dễ sợ. Trong khi đối với rất là nhiều người chèo là thể thao, chèo là enjoy, chèo là thưởng thức, chèo là hưởng thụ. Mà có nhiều người họ nghe nói chèo là họ khóc xanh mặt luôn, họ sợ muốn chết. Các vị có biết cái đó không? Đây, hoặc là nuôi thú cưng. Có nhiều người thú, con chó, con mèo của người ta mình nựng thì được, chứ còn giao cho mình, mình ngán. Các vị biết tôi có bí mật, tôi mê con nít lắm. Mấy đứa con nít mà bị bầm tôi thương lắm. Nhưng mà giao cho trăm một tiếng thì một là nó chết, hai trăm chết. Không giết nó thì tôi tự sát, không cách nào mà tôi chịu nổi con nít. Thấy người ta bồng tôi liếc trộm vậy thôi. Chứ còn cái khoảng mà thay tả thì bố của trăm cũng thua.

Cho nên Tây nó có câu rất là hay. Thế giới là hài kịch cho kẻ nhìn vào, là bi kịch cho kẻ chịu đựng. Xong chưa? Cái câu này rất là sâu.

Thế giới này là hài kịch cho kẻ nhìn vào và bi kịch cho kẻ chịu đựng. Và tu Tứ Niệm Xứ là gì? Tu Tứ Niệm Xứ là nhìn vào chứ không phải là nhìn xuống. Nhìn vào là mình phải ra ngoài mình nhìn vào bản thân mình như là mình nhìn một người khác.

Cho nên người tu Phật chuyện đầu tiên là phải có Chánh kiến đúng không? Mà kiến là gì ta? Chánh kiến là gì? Người ta nói kiến thức là gì? Kiến thức là kiến không chịu ngủ. Và trên đời này nó là con kiến là cái loài thông minh nhất. Vì chuyện gì ta cũng phải hỏi ý kiến. Và con muỗi là một cái loài mà đi đâu người ta cũng vỗ tay.

Bây giờ tôi quẹo qua chuyện khác. Kiến thức là gì? Cái chánh kiến là con mắt phải không ta? Thì cái chuyện đầu tiên của người người tu Phật là thấy, phải không? Hỏi này tôi có nói cái câu của Mỹ nói đó. Thế giới này nó là bi kịch cho cái người ở trong cuộc mà là hài kịch cho kẻ nhìn vào. Mà tu Tứ Niệm Xứ là gì? Tứ Niệm Xứ là phải trang bị một con mắt đặc biệt để có khả năng nhìn vào. Mà người tu hỏi này tôi mới nói đó người tu mình là phải có một cặp mắt đặc biệt. Chánh kiến mà, kiến là thấy. Mà muốn có chánh kiến thì mình phải có cái con mắt đặc biệt. Con mắt đó mới được gọi là chánh kiến.

1/ Một, con mắt đó phải có khả năng ở dưới nhìn lên để học hỏi và khiêm tốn.

2/ Con mắt nó phải có khả năng nó nhìn xuống để nó bao dung và tha thứ.

3/ Con mắt nó phải ở trong nó nhìn ra để mà nó tương thông.

4/ Ở ngoài nó nhìn vào để nó khách quan.

Có hiểu tôi nói không? ở trên nhìn xuống, ở dưới nhìn lên, ở trong nhìn ra và ở ngoài nhìn vào. Thì một cái người mà có bốn cái khả năng này bèn được gọi là Chánh kiến.

Có nhiều người hiểu lầm tưởng là mình tu lâu cái mình máu lạnh. NO, có cái bà sư cô bà nói tôi thế này, bà nói hồi xưa đó mình không biết đạo, thấy người ta ngã xe mình thương lắm. Bây giờ biết Phật pháp rồi thấy nó ngã mình nghĩ nghiệp riêng. Nó ngã là do nó ác trong kiếp trước, cho nên bây giờ nó ngã là đúng rồi. Mà người đó có gọi là chánh kiến không? Sai. Anh phải có khả năng ở dưới nhìn lên. Ở dưới nhìn lên để học hỏi và khiêm tốn. Ở trên nhìn xuống để bao dung và tha thứ. Ở trong nhìn ra để tương thông và ngoài nhìn vào để khách quan. Anh tu làm sao? mà anh quán danh sắc sao mà anh thấy chúng sanh nó khổ mà anh không thương là sai.

- Cái trí tuệ mà đúng buông hết mọi thứ nhưng vẫn thương. Nghe kịp không?

- Từ tâm mà đúng phải đi với trí tuệ. Thương là thương nhưng vẫn buông.

Đêm nay đúng là phải vạch cái áo ra xăm cái câu này nè.

- Tu đúng là phải có Từ Bi và Trí Tuệ. Tu đúng là phải có Từ Bi và Trí Tuệ.

- Trí tuệ đúng là sao? Hiểu mọi thứ là mù sương nhưng vẫn thương được cái đồng mù Sương đó.

- Từ bi đúng mức là sao? Thương được mọi thứ nhưng vẫn buông được cái đồng mù sương đó.

Cái từ bi trí tuệ nó nó phải song hành như vậy đó được gọi là Chánh kiến. Nó có khả năng nhìn lên, nhìn xuống trong nhìn ra ngoài nhìn vào. Tu là phải luyện con mắt như vậy đó. Cho nên nếu mà anh hiểu được như vậy đây thì cái bài kinh này nè đáng để xăm lên ngực. Khi mình hiểu được như vậy

thì anh thấy cái chuyện thích và ghét, buồn vui, sướng khổ, được mất nó chỉ là những cái giá trị, những cái khái niệm ước lệ, mặc định và nó rất là tương đối. Và khi mình nặng lòng với cái đồ giả thì tự động mình sẽ khổ vì cái giả mà lẽ ra mình phải đọc câu thường chú này.

Mọi thứ ở đời là giả, cái gì giả là khổ, cái gì khổ là giả, cái gì vừa giả vừa khổ thì không đáng gọi là tôi hay của tôi.

- Mọi thứ ở đời đều là giả. Đó đúng hay sai? Nó có đó rồi mất đó.

- Rồi mọi thứ ở đời đều là khổ. Cái đó đúng hay sai? Thích ghét đều là khổ. Nãy tôi nói rồi. Mọi thứ ở đời đều là khổ. Mọi thứ ở đời đều là giả. Đúng hết. Đúng hai câu giờ tới câu thứ ba.

- Cái gì giả cũng đều là khổ.

- Mà cái gì khổ cũng đều là giả. Vậy là bốn câu tới câu thứ năm, thứ sáu.

- Cái gì vừa giả vừa khổ thì không đáng gọi là tôi hay của tôi.

Đi tìm, đi xác định một cái tôi trong cái cuộc đời vừa giả vừa khổ nó giống như sinh vào cái quốc tịch Iran vậy đó. Bây giờ tôi cho tiền các vị, các vị có muốn nhập tịch Iran không? Tôi là không rồi đó.

Tôi đi ngang cái đại sứ quán của Iran, tôi không dám dòm nữa. Sợ mình dòm dòm nó tưởng mình muốn đi qua bên nữa. Nó ra nó tặng tôi cặp vé thương gia chết luôn. Cho nên là cái một cái người mà hiểu đạo ấy, họ không có lý do để mà họ đi tái sinh. Vì sao vậy? Vì Đức Phật xác định mọi thứ là rác mà, thì mình không có lý do gì mình lựa cái rác này nó thơm hơn rác này, mình phân biệt cái rác này nó ngon hơn rác này. Vì Ngài nói mọi thứ đều là khổ, thì mình không có dại dột gì mình đi lựa cái khổ này với khổ kia. Cho nên chính vì cái chỗ mà mình thấy mọi thứ đều khổ, nghe cho kỹ cái này nè. Chính vì Ngài dạy mọi thứ đều là rác, mình không có đi phân biệt rác này với rác kia. Và khi mình không có phân biệt thì mình không có khổ vì được cái rác này mà không có được cái rác kia. Hiểu hả?

Và tu Tứ Niệm Xứ là gì? Là thấy rằng tất cả đều là rác. Và trách nhiệm của một người hành giả là gì? Là cứ nhìn rác biết là rác. Biết rác đang trôi ngang trước mặt mình. Dầu đó là một đóa hoa hay là một cái xác chuột thì trong mắt hành giả đều là rác và nó đang trôi đi. Đóa hoa kia nó có đẹp cách mấy thì bây giờ nó đã là dĩ vãng. Cái xác chuột kia nó gớm cách mấy thì bây giờ nó cũng đã là dĩ vãng. Và nghe cái này mới quan trọng nè. Nghe cái này nè. Cái người mà tu tập Tứ Niệm Xứ bằng cái Chánh kiến là người làm chủ được không gian và thời gian cùng hoàn cảnh. Nói chung là tu Tứ Niệm Xứ mà đúng là làm chủ hết mọi thứ là sao? Đời là vô ngã, vô thường mà tại sao tôi dám nói là làm chủ là sao?

Làm chủ không gian là sao? Là hoàn cảnh nào hành giả cũng có thể tu học được. Bởi vì cái gì cũng chỉ để nhìn thôi. Nghe kịp không? ở trong toilet hay trong thiền đường thì hành giả đều có thể tu được hết đúng không ta? Há? đó là thời điểm.

Còn sự vật đắng, ngọt, cay, chua hành giả chỉ quan sát thôi. Như vậy thì không có sự vật nào làm khó được hành giả. Không có cái không gian nào làm khó được hành giả.

Và cái thứ ba, hành giả tu Tứ Niệm Xứ là người làm chủ được thời gian là sao? Làm chủ được thời gian là làm chủ được quá khứ, hiện tại, vị lai. Trong khi người không có tu hành thì không có khả năng làm chủ được ba cái này. Đây mà mấy người học ba mớ nghe bắt đầu nháy dựng lên óc. Thế nào là làm chủ được thời gian? Làm chủ được thời gian có nghĩa là làm chủ được quá khứ, hiện tại, vị lai. Mà quá khứ là cái đã qua làm sao ta làm chủ? Quý vị có nghe nó vô lý không? Có nghe nó vô lý không ta? Sao không ai hiểu? Quá khứ là các... chính Đức Đạt Lai Lạt Ma Ngài nói 1 năm có 365 ngày thì trong đó có hai cái ngày mà mình không có làm ăn được gì hết. Đó là ngày hôm qua và ngày mai. Ngày hôm qua là nó mất rồi còn ngày mai thì nó chưa có.

Đức Đạt Lai Lạt Ma còn nói câu đó, vậy mà chiều nay, ngay ở pháp tòa, pháp thoại này, pháp hội này, trầm bèn dám nói là người tu hành làm chủ được quá khứ, hiện tại, vị lai là sao? Nghe, ngay bây giờ nếu mà quý vị sống thiện, sống chánh niệm ngay bây giờ, sống thiện, sống chánh niệm, thì có phải hôm qua các vị có một tương lai tốt không? Hôm qua mình có tương lai tốt và ngày mai mình có quá khứ tốt đúng không? Và hiện tại nó đang tốt đúng không? Vậy có phải mình làm chủ thời gian không? Yeah. Hiểu không? nghe kịp không? Chỉ tập trung tại đây và bây giờ right here, right now. Tập trung đừng có dòm ngó gì hết. Cứ tập trung bây giờ là mình, khi mà cái vị sống tốt thì tự nhiên cái ngày hôm qua đó nó có một cái tương lai tốt. Mà đồng ý cái đó không? Yeah. Còn

ngày mai nó chưa có nhưng mà nó có, ngày mai mình sẽ có một quả khứ tốt. Xong chưa? Rồi cái này mới ghê nè.

Tôi kể một chuyện lạc đề nè. Tôi rất lấy làm buồn, rất lấy làm tiếc và rất lấy làm ngạc nhiên khi bao nhiêu cái pháp thoại nói về chữ hiếu cho người Việt Nam mà tôi thấy có một cái khía cạnh rất đẹp, rất quan trọng, rất là cốt lõi mà không được nhắc tới.

Một là nói đến chữ hiếu cứ đề ba má ra nói không, không có được. Người đại hiếu chưa chắc là người tri ơn. Nhưng mà người tri ơn chắc chắn là người đại hiếu. Đúng hay sai? Bởi có nhiều đứa tôi thấy nó có hiếu với má, mà nó hành hạ con vợ không có ra cái nước non nào hết. Có không? Có nhiều đứa vì mẹ mà nó đẩy đọa con vợ. Tôi thấy riết mình thương con vợ luôn. Cho nên, mà trong khi con vợ nó thì là một osin không có lương. Yeah. Mà nó chỉ tập trung bà má không, trong khi bạn bè nó coi không ra gì, vợ con nó coi không ra gì, nó chỉ biết má. Cho nên cái người đại hiếu chưa chắc là người tri ân nhưng mà người có cái lòng tri ân chắc chắn là người đại hiếu. Nhưng mà cái chi tiết sau mới ghê nè. Nghe nè.

Trả hiếu có bao nhiêu cách?

1/ Một, phụng dưỡng cha mẹ khi còn sống về cả tinh thần lẫn vật chất. Vật chất là ăn, ở, mặc, thuốc men, đi lại thì đó được gọi là phụng dưỡng vật chất khi cha mẹ còn sống.

2/ Phụng dưỡng tinh thần khi cha mẹ còn sống là làm sao cho cha mẹ biết Phật pháp, biết sống lạc quan, hướng thượng, tích cực, năng động, yêu đời và ra đi trong thanh thản, nhẹ nhàng đó là phụng vụ cha mẹ trong tinh thần.

3/ Rồi cái thứ ba, cha mẹ mất rồi thì mình làm phước hồi hướng cho cha mẹ, có đúng không? Và thường nói tới chuyện Vu Lan, báo hiếu thường bà con nghe ba cái này phải không ta?

4/ Nhưng mà cái thứ tư có ai nhớ không? Cái thứ tư mới ghê mà tôi rất lấy làm ngạc nhiên tôi không nghe nói. Mà đối với tôi cái thứ tư nó quan trọng kinh hoàng luôn. Là sao? Anh hãy sống như thế nào để cho cái con đau bụng của mẹ ngày xưa nó xứng đáng. Hiểu không? Anh sống làm sao mà cái giọt mồ hôi của bố anh đó 80 năm trước nó xứng đáng. Anh phải sống làm sao mà cái giọt lệ của bà ngoại, bà nội ngày xưa lúc mà canh má anh vượt cạn nó xứng đáng. Tất cả những máu lệ và mồ hôi của người xưa xứng đáng để mà anh hôm nay anh ngồi ở đây, nghe kịp không? Nếu mà báo hiếu kiểu này thì mình 90 tuổi mình còn báo hiếu được không? Vẫn được.

Có nghĩa là hôm nay bà con, ông này ông 95 tuổi không thành vấn đề. Chỉ cần ông có một đóng góp nhỏ xíu cho chúng sinh thì có nghĩa rằng con đau của mẹ ông ngày xưa rất là xứng đáng. Bởi vì ngày xưa nếu mẹ ông không rặn ra ông thì hôm nay mình không có được cái đóng góp đó của ông. Mặc dù ông không có làm gì nhiều, ông chỉ là ngồi vót tăm cho người ta xia răng thôi.

Mà các vị thầy là một cái hộp tăm xia răng nó có phải là đóng góp không? Phải chứ. Cho nên bốn cách trả ơn cha mẹ. Một là phụng dưỡng về vật chất, phụng dưỡng về tinh thần khi cha mẹ còn sống là hai. Hồi hướng công đức khi cha mẹ đã mất là ba. Và cái thứ tư nó mới ghê. Cái thứ tư là cho mình và cho bố mẹ luôn. Đó là hãy luôn luôn sống như thế nào mà để cái con đau bụng của mẹ ngày xưa là đáng. Những cái khổ cực của bố ngày xưa là đáng, mình mà trả hiếu kiểu này nè là có ý nghĩa vô cùng và mình có 100 tuổi đi nữa mình vẫn có thể trả hiếu bằng cách đó. Tại sao tôi nói lạc đề qua chuyện này, thì tôi muốn nói thế này.

Khi mà anh sống tốt thì anh đã trả hiếu cho cha mẹ. Như trong kinh Phật dạy này các Tỳ kheo, cái cách cúng dường Như Lai tốt nhất là thực hành giáo pháp. Rồi còn có một bài kinh hiếu trong Kalama. Trong Kalama đó, này các Tỳ kheo ta nói rằng cái ơn trên đời của hai người mà không thể nào trả ơn được đó là cha và mẹ. Nhưng nếu hướng dẫn cha mẹ an trú vào Tam quy ta nói rằng như vậy đã đủ để trả ơn rồi. Công cha mẹ hai người trên vai tiêu tiêu suốt 100 năm, 100 năm thì vẫn không đủ trả ơn. Nhưng nếu mà giúp cho họ quy y Tam Bảo bằng cái Chánh Tín. Hồi này tôi giải thích cái chữ Chánh Tín, quy y nó đã trả được cái ơn rồi, gồm như vậy đấy. Phải trả ơn, trả ơn như vậy đó.

Thì như vậy thì nếu mà mình chỉ làm một cái thứ tư thôi là mình đã trùm hết các cái hạnh hiếu. Hiểu không ta? Cúng dường Phật là hành lời Phật. Cúng dường cho cha mẹ là hãy sống tốt để cho cha mẹ khổ cực một cách xứng đáng. Thay vì để ra trứng vịt đẻ bị luộc, ăn với bầu luộc với rau muống xào tỏi. Nghe nói mà đói luôn. Thì ở đây cũng vậy.

Cái Tứ Niệm Xứ là gì? Tứ Niệm Xứ là làm sao con mắt của mình thấy được biết ở trên nhìn xuống, ở dưới nhìn lên, trong nhìn ra, ở ngoài nhìn vào. Thứ hai khi anh sống Tứ Niệm Xứ là anh làm chủ được không gian, có nghĩa là ở nơi nào anh cũng đắc đạo được hết từ nhà cầu tới thiền viện. Thời gian là anh chỉ cần anh tập trung ngay bây giờ thôi. Thì hôm qua anh có một tương lai tốt, ngày mai anh có một quá khứ tốt và hôm nay anh đang có một hiện tại tốt. Có đúng vậy không? Nếu mà đúng thì mình nghỉ chứ mình nói gì nữa.